

Crna Gora

Ministarstvo evropskih poslova

PREDLOG

**DEVETNAESTI POLUGODIŠNJI IZVJEŠTAJ O UKUPNIM AKTIVNOSTIMA U OKVIRU
PROCESA INTEGRACIJE CRNE GORE U EVROPSKU UNIJU,
za period januar-jun 2023.**

Podgorica, septembar 2023. godine

SADRŽAJ

UVOD	3
1. Informacija o obavezama izvršenim u kontekstu sprovođenja Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju i napretku ostvarenom u pregovorima.....	4
1.1. Napredak Crne Gore u pregovaračkom procesu	5
1.1.1. Poglavlja pravne tekovine EU.....	5
1.1.2. Pregovori u pregovaračkim poglavljima 23 i 24	14
2. Politički dijalog Crne Gore s Evropskom unijom.....	18
3. Osvrt na Deklaraciju sa preporukama Parlamentarnog odbora za stabilizaciju i pridruživanje	20
ZAKLJUČAK.....	21

UVOD

Na osnovu Rezolucije o načinu, kvalitetu i dinamici procesa integracije Crne Gore u Evropsku uniju, koja je usvojena 27. decembra 2013, urađen je Devetnaesti polugodišnji izvještaj o ukupnim aktivnostima u okviru procesa integracije Crne Gore u Evropsku uniju, kojim Vlada redovno šestomjesečno informiše Skupštinu o aktivnostima realizovanim u ovom procesu. Prema Rezoluciji, Skupština na sjednicama redovnih zasijedanja razmatra polugodišnje izvještaje o toku procesa evropske integracije Crne Gore, a ustaljena je i praksa da isti bude prethodno predmet pažnje skupštinskog Odbora za evropske integracije. Devetnaesti po redu polugodišnji izvještaj o ukupnim aktivnostima u okviru procesa integracije Crne Gore u Evropsku uniju odnosi se na period od 1. januara do 30. juna 2023. godine.

U prvoj polovini 2023, Crna Gora je nastavila da bilježi dobre rezultate u dijelu usklađivanja i sprovođenja pravne tekovine EU.

Glavni akcenat je kao i do sada bio na pregovaračkim poglavljima 23 i 24, kao i na obavezama koje se tiču završnih mjerila u ostalim pregovaračkim poglavljima, sa namjerom da u što većem broju poglavlja budu realizovane aktivnosti koje će voditi ka privremenom zatvaranju pregovaračkih poglavlja.

Shodno novoj Odluci o uspostavljanju strukture za pregovore o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji, donijetoj 3. avgusta 2022, dovršeno je kompletiranje pregovaračke strukture u dijelu imenovanja šefova i članova 32 od 33 pregovaračke radne grupe, za koje je po prvi put donijet jedinstveni Poslovnik o radu. Posebna pažnja je u izvještajnom periodu poklonjena jačanju komunikacije Ministarstva evropskih poslova sa šefovima pregovaračkih radnih grupa i njihovoj međusobnoj saradnji na horizontalnim i otvorenim pitanjima od značaja za proces.

Takođe, Crna Gora je nastavila trend stoprocentnog usklađivanja sa Zajedničkom vanjskom i bezbjednosnom politikom EU, što je od posebnog značaja nakon stava međunarodne zajednice u odnosu na dešavanja u Ukrajini.

1. Informacija o obavezama izvršenim u kontekstu sprovođenja Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju i napretku ostvarenom u pregovorima

Praksa održavanja redovnih sastanaka tijela predviđenih Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju je nastavljena i u prvoj polovini 2023.

Odbor za stabilizaciju i pridruživanje

Sastanak Odbora za stabilizaciju i pridruživanje održan je 25. I 2023. u Briselu, na kojem su razmatrani stanje i napredak ostvaren u okviru sektorskih pododborna i reforme javne uprave na planu usklađivanja s pravnom tekovinom EU, kao i rezultati koje je Crna Gora ostvarila u dijelu institucionalnih, zakonodavnih, političkih i ekonomskih reformi od održavanja posljednjeg sastanka Odbora u januaru 2022.

Sektorski pododbori

Održani su sastanci tri sektorska pododborna.

Sastanak **Pododborna za pravdu, slobodu i bezbjednost**, održan je 22-23. III 2023. u Podgorici, u hibridnom formatu. Tokom XII sastanka evropska strana je poručila da je Crnoj Gori potrebna fokusirana i kredibilna usredsrijeđenost na put pristupanja EU od strane izvršne vlasti, Skupštine i pravosuđa, a ponovljeno je da je Evropska komisija spremna da pruži svu neophodnu podršku u dijelu reformskih aktivnosti. Sa crnogorske strane je istaknuto da stabilan i fokusiran operativni rad organa za sprovođenje zakona već daje konkretne rezultate na terenu, ali da su u Vladi svjesni da su potrebni dalji naponi u borbi protiv korupcije i organizovanog kriminala, kao i u drugim ključnim oblastima, uključujući imenovanja preostalih visokih funkcija u pravosuđu.

Sastanak **Pododborna za unutrašnje tržište i konkurenciju**, održan je 20. VI 2023. u Podgorici, u hibridnom formatu. Tokom sastanka EK je istakla da je ostvaren dobar napredak u određenim oblastima poput Javnih nabavki. U domenu Konkurencije, EU je pohvalila crnogorsku stranu u dijelu pune operativnosti Agencije za zaštitu konkurencije i najavila da će biti inicirano održavanje posebne video-konferencije koja će biti posvećena završnim mjerilima. U oblasti Prava intelektualne svojine, EK je pohvalila usvajanje tri zakona i naglasila da je država u dijelu poglavlja 7 u najvećoj mjeri ispunila završna mjerila.

Sastanak **Pododborna za saobraćaj, energetiku, životnu sredinu, klimatske promjene i regionalni razvoj** održan je 21. i 22. VI u Podgorici. Obje strane su se saglasile da su potrebni dodatni naponi i jačanje administrativnih i finansijskih kapaciteta u dijelu zaštite životne sredine i klimatskih promjena. Nadalje, u oblasti saobraćaja pozdravljeno je sticanje statusa punopravne članice u Pariškom memorandumu o kontroli državne luke, čime je ispunjena jedna od ključnih preporuka Evropske komisije u oblasti pomorskog saobraćaja. Kada je u pitanju energetika, pozdravljeno je usvajanje Akcionog plana 2023 – Paket energetske podrške, kao i uspostavljanje tržišta dan – unaprijed. U dijelu regionalnog razvoja, konstatovano je da Crna Gora pokazuje dobre rezultate iz kohezije politike, ali da je potrebno jačati administrativne kapaciteta u cilju jačanja IPA struktura kako bi Crna Gora spremno dočekala strukturne fondove.

Zajednički konsultativni odbor

Sastanak **Zajedničkog konsultativnog odbora** održan je 2. III 2023. u Podgorici i bio je posvećen Prvom klasteru: Temeljna poglavlja iz pristupanja, sa posebnim naglaskom na pravosuđe i temeljna prava te

funkcioniranje demokratskih institucija, kao i pravdu, slobodu i bezbjednost, dok je drugi dio sastanka, kao i do sada, pratio diskusiju o stanju civilnog društva u Crnoj Gori. Na kraju sastanka je usvojena Zajednička deklaracija, koja je upućena Odboru za stabilizaciju i pridruživanje, Parlamentarnom odboru za stabilizaciju i pridruživanje, Evropskoj službi za spoljne poslove, Evropskoj komisiji i Vladi Crne Gore.

1.1. Napredak Crne Gore u pregovaračkom procesu

Vlada je 20. I 2023. usvojila novi Program ekonomskih reformi 2023-2025, kojim se potvrđuje strateški cilj Crne Gore za naredni period, a to je osmišljavanje i implementacija digitalno zasnovanog, zelenijeg, snažnijeg i otpornijeg ekonomskog oporavka i rasta, kroz diversifikaciju ekonomije.

Vlada je 7. III 2023. usvojila Program pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji 2023-2024 (PPCG) koji predstavlja najvažniji strateški dokument Crne Gore u oblasti evropske integracije. Njime se predviđa usaglašavanje strategijskog i zakonodavnog okvira sa pravnom tekovinom EU i planira jačanje administrativnih kapaciteta u vidu novih zapošljavanja, osnivanja institucija i unapređenja informatičke infrastrukture po pregovaračkim poglavljima.

U izvještajnom periodu, Vlada je donijela odluke o obrazovanju pregovaračkih radnih grupa za pripremu i vođenje pregovora Crne Gore sa Evropskom unijom u oblasti pravne tekovine Evropske unije koja se odnosi na sljedeća pregovaračka poglavlja: 3 – Pravo osnivanja preduzeća i sloboda pružanja usluga, 4 – Sloboda kretanja kapitala, 9 – Finansijske usluge, 10 – Informatičko društvo i mediji, 11 – Poljoprivreda i ruralni razvoj, 13 – Ribarstvo, 14 – Saobraćajna politika, 15 – Energetika, 16 – Porezi, 17 – Ekonomska i monetarna unija, 18 – Statistika, 21 – Trans-evropske mreže, 25 – Nauka i istraživanje, 26 – Obrazovanje i kultura, 27 – Životna sredina i klimatske promjene, 29 – Carinska unija i 30 – Vanjski odnosi, 31 – Vanjska, bezbjednosna i odbrambena politika, 32 – Finansijski nadzor i 33 – Finansijske i budžetske odredbe.

Vlada je 13. IV 2023. usvojila I prilog Izvještaju Evropske komisije o Crnoj Gori 2023. koji se odnosi na period 6. VI 2022 - 31. III 2023, dok je II prilog Izvještaju Evropske komisije o Crnoj Gori 2023. koji se odnosi na period 1. IV – 15. VI 2023. usvojen 22. VI 2023.

Vlada je 15. VI 2023. usvojila Izvještaj o radu Ministarstva evropskih poslova za 2022.

Vlada je 22. VI 2023. usvojila XXXVII kvartalni izvještaj o ukupnim aktivnostima u okviru procesa integracije Crne Gore u Evropsku uniju, za period januar-mart 2023.

1.1.1. Poglavlja pravne tekovine EU

U izvještajnom periodu, Vlada je nastavila da ispunjava obaveze koje proističu iz pregovaračkih poglavlja pravne tekovine EU, čiji je pregled dat u nastavku.

U okviru **poglavlja 2 – Sloboda kretanja radnika**, u oblasti koordinacije sistema socijalne sigurnosti, 27. II 2023. potpisan je Sporazum između Crne Gore i Republike Albanije o socijalnom osiguranju, te Crna Gora sada ima potpisanih 27 bilateralnih sporazuma. Takođe, Skupština je 4. IV 2023. donijela Zakon o potvrđivanju Sporazuma o priznavanju profesionalnih kvalifikacija za doktore medicine, doktore stomatologije i arhitekte u kontekstu Centralnoevropskog sporazuma o slobodnoj trgovini. Realizacija Tvinning projekta MN 29 IPA SO 01 22 „Jačanje kapaciteta Zavoda za zapošljavanje Crne Gore za sprovođenje aktivnih mjera za

zapošljavanje, buduće učešće u Evropskom socijalnom fondu (ESF) i podršku u mobilnosti radne snage”, je otpočela u aprilu 2023.

U okviru **poglavlja 4 – Sloboda kretanja kapitala**, u skladu sa Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o platnom prometu, 23. II 2023. je donijeta i Odluka o obezbjeđivanju pouzdane provjere autentičnosti klijenta i zajedničkim i sigurnim otvorenim standardima komunikacije, što je na liniji obaveza predviđenih prvim završnim mjerilom u ovom poglavlju. Tokom prvih tri mjeseca 2023. inspektori Direkcije za nadzor u oblasti sprečavanja pranja novca, finansiranja terorizma i međunarodnih restriktivnih mjera u Ministarstvu unutrašnjih poslova su izvršili 28 kontrola i izdali četiri prekršajna naloga u novčanom iznosu od 7.000,00 eura, što je u skladu sa aktivnostima na planu ispunjenja trećeg završnog mjerila. U skladu sa Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o platnom prometu („Sl. list CG“, broj 111/22), donijet je set podzakonskih akata: Odluka o obezbjeđivanju pouzdane provjere autentičnosti klijenta i zajedničkim i sigurnim otvorenim standardima komunikacije, Odluka o sigurnosnim mjerama za operativne i sigurnosne rizike povezane sa platnim uslugama („Sl. list CG“, broj 47/23) i Odluka o načinu vođenja registra platnih institucija i registra institucija za elektronski novac („Sl. list CG“, broj 51/23).

U dijelu **poglavlja 5 – Javne nabavke**, na liniji implementacije Strategije unapređenja politike javnih nabavki i javno-privatnog partnerstva u Crnoj Gori za period 2021-2025, Vlada je 2. II 2023. usvojila Izveštaj o realizaciji aktivnosti iz Akcionog plana za period 2021-2022, kao i Akcioni plan za 2023. Na liniji ispunjenja drugog završnog mjerila, koje se odnosi na jačanje administrativnih kapaciteta, Ministarstvo finansija kontinuirano sprovodi obuke, kako na temu regulatornog okvira, tako i korišćenja sistema elektronskih nabavki.

U okviru **poglavlja 7 – Pravo intelektualne svojine**, Vlada je 26. I 2023. utvrdila Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o autorskom i srodnim pravima, koji se nalazi u skupštinskoj proceduri. Donošenje ovog zakona je u direktnoj vezi sa ispunjenjem drugog završnog mjerila. Kada je u pitanju strateški okvir, Predlog strategije intelektualne svojine Crne Gore za period 2023-2026 sa Akcionim planom je inoviran u skladu sa sugestijama EK i dostavljen 2. VI 2023. Ministarstvu finansija na mišljenje.

U okviru **poglavlja 11 – Poljoprivreda i ruralni razvoj**, Skupština je 10. I 2023. donijela Zakon o jakim alkoholnim pićima („Sl. list CG“, broj 3/23), kojim su prilagođene kategorije jakih alkoholnih pića i pojedinih parametara unutar kategorija, kao i prezentovanje i označavanje alkoholnih pića u skladu sa Regulativom (EU) 2019/787. Takođe, Uredba o uslovima, načinu i dinamici sprovođenja mjera agrarne politike za 2023. – Agrobudžet stupila je na snagu 6. III 2023. Agrobudžetom za 2023. nastavlja se sa procesom usklađivanja politike direktnih plaćanja, mjera zajedničke organizacije tržišta (SMO) i mjera ruralnog razvoja, a sve u cilju jačanja sektora poljoprivredne proizvodnje u Crnoj Gori. Vlada je 22. VI 2023. usvojila Strategiju razvoja poljoprivrede i ruralnih područja 2023-2028. Akcioni plan, koji predstavlja sastavni dio Strategije, daje detaljan pregled ključnih aktivnosti i mjera kojima će se dostići postavljeni operativni ciljevi, kao i pregled indikatora na osnovu kojih će se pratiti realizacija i vršiti evaluacija postignutih rezultata.

U okviru **poglavlja 12 – Bezbjednost hrane, veterinarstvo i fitosanitarni nadzor**, nastavljeno je s usklađivanjem nacionalnog zakonodavstva s zakonodavstvom EU i ispunjavanjem obaveza iz ove oblasti. S tim u vezi, u prethodnom periodu usvojeni su sledeći akti: Program mjera bezbjednosti i kvaliteta hrane i hrane za životinje za 2023. („Sl. list CG“, broj 32/23), koji je u fazi implementacije. Takođe, usvojen je

značajan broj akata važnih za ovo poglavlje i to: Uredba o izmjeni Uredbe o prehranbenim aromama koje se mogu koristiti u i na hrani („Sl. list CG“, broj 4/23); Uredba o izmjeni Uredbe o maksimalno dozvoljenim količinama kontaminata u hrani („Sl. list CG“, broj 7/23); Uredba o izmjeni Uredbe o higijeni hrane („Sl. list CG“, broj 8/23); Uredba o izmjeni Uredbe o mikrobiološkim kriterijumima za bezbjednost hrane („Sl. list CG“, broj 8/23); Uredba o maksimalno dozvoljenim količinama kokcidiostatika i histomonostatika u hrani („Sl. list CG“, broj 8/23); Uredba o izmjeni Uredbe o vrstama vitamina i minerala koji se mogu koristiti u proizvodnji suplemenata („Sl. list CG“, broj 8/23); Uredbu o izmjeni Uredbe o dodacima hrani za životinje i premiksima koji se mogu stavljati na tržište („Sl. list CG“, broj 9/23); Uredbu o izmjeni i dopuni Uredbe o posebnim zahtjevima higijene za proizvode životinjskog porijekla („Sl. list CG“, broj 13/23); Program mjera bezbjednosti i kvaliteta hrane i hrane za životinje za 2023. („Sl. list CG“, broj 32/23); Pravilnik o izmjeni Pravilnika o načinu vođenja registra gazdinstava koka nosilja („Sl. list CG“, broj 2/23); Program obaveznih mjera zdravstvene zaštite životinja u 2023. („Sl. list CG“, broj 35/23); Pravilnik o izmjeni Pravilnika o fitosanitarnim mjerama za sprječavanje unošenja i širenja štetnih organizama bilja, biljnih proizvoda i objekata pod nadzorom („Sl. list CG“, broj 32/23); Pravilnik o izmjenama Pravilnika o fitosanitarnim mjerama za unošenje bilja i biljnih proizvoda koji predstavljaju neprihvatljiv rizik od štetnih organizama („Sl. list CG“, broj 32/23); Program fitosanitarnih mjera za 2023. („Sl. list CG“, broj 32/23); Liste štetnih organizama bilja, biljnih proizvoda i objekata pod nadzorom („Sl. list CG“, broj 32/23); Program fitosanitarnih mjera za 2023. („Sl. list CG“, broj 32/23); Program monitoringa rezidua u hrani životinjskog porijekla i hrani za životinje (br. 002-310/23-2036/2 od 9. V 2023); Program monitoringa nitrata u hrani biljnog porijekla za 2023. („Sl. list CG“, broj 44/23); Program monitoringa rezidua pesticida u hrani biljnog i životinjskog porijekla za 2023. („Sl. list CG“, broj 44/23); Program kontrole mikrobioloških kriterijuma sa proizvodnih površina i opreme u ugostiteljskim objektima (br. 002-310/23-1264 od 3. IV 2023); Program monitoringa kontaminata u hrani (br. 002-310/23-1259 od 3. IV 2023); Program monitoringa hrane neživotinjskog porijekla stavljene na tržište, koja podliježe pojačanoj kontroli pri uvozu (br. 002-310/23-2036 od 9. V 2023); Program monitoringa kvaliteta meda (br. 002-310/23-1260 od 3. IV 2023); Pravilnik o fitosanitarnim mjerama za suzbijanje štetnog organizma *Aleurocanthus spiniferus* (*Quaintance*) uobilježenim područjima („Sl. list CG“, broj 48/23); Instrukcija za uzimanje uzoraka po Programu „Posebni nadzor Tomato brown rugose fruit virus“ (broj: 004/1-309/23-1464 od 11. IV 2023); Instrukcija fitosanitarnoj inspekciji o uzorkovanju sjemena paradajza i paprike u cilju utvrđivanja prisustva Tomato brown rugose fruit virus – virus smeđe naboranosti ploda paradajza (ToBRFV) (broj: 004/1-309/23-2202 od 18. V 2023); Instrukcija za vizuelni pregled i uzorkovanje biljaka paradajza radi utvrđivanja *Ralstonia solanacearum* (broj: 004/1-309/23-2206 od 18. V 2023). Lista registrovanih sredstava za zaštitu bilja („Sl. list CG“, broj 53/23); Program monitoringa uticaja upotrebe pesticida na životnu sredinu za 2023. („Sl. list CG“, broj 44/23); Program monitoringa uređaja za upotrebu pesticida za 2023. („Sl. list CG“, broj 44/23); Program monitoringa održive upotrebe pesticida za 2023. („Sl. list CG“, broj 44/23); Program monitoringa post-registracijske kontrole sredstava za zaštitu bilja za 2023. („Sl. list CG“, broj 44/23); Program monitoringa prometa sredstava za zaštitu bilja za 2023. („Sl. list CG“, broj 44/23); Program kontrolnog ispitivanja sjemenskog materijala za 2023. („Sl. list CG“, broj 37/23); Program kontrolnog ispitivanja sjemenskog i sadnog materijala na GMO za 2023. („Sl. list CG“, broj 37/23); Program kontrolnog ispitivanja matičnih stabala sadnog materijala za 2023. („Sl. list CG“, broj 37/23), kao i Program kontrolnog ispitivanja sadnog materijala za 2023. („Sl. list CG“, broj 37/23).

Kada je u pitanju **poglavlje 13 – Ribarstvo**, Vlada je 13. IV 2023. usvojila predlog Zakona o potvrđivanju Međunarodne konvencije o očuvanju tuna koji će omogućiti izvoz ulova tune i tunolikih vrsta na tržište zemalja članica Međunarodne komisije za očuvanje atlantskih tuna (ICCAT). Direktorat za ribarstvo je usvojio Pravilnik o tehničkim uslovima koje treba da ispunjavaju mjesta za prvu prodaju ulovljene ribe i drugih morskih organizama i uslovima i načinu prodaje („Sl. list CG“, broj 38/23).

U **poglavlju 14 - Saobraćajna politika** u oblasti vazdušnog saobraćaja Skupština je 6. III 2023. donijela Zakon o potvrđivanju izmjena Multilateralnog sporazuma između Evropske Zajednice i njenih država članica, Republike Albanije, Bosne i Hercegovine, Republike Bugarske, Republike Hrvatske, Bivše Jugoslovenske Republike Makedonije, Republike Island, Crne Gore, Kraljevine Norveške, Rumunije, Republike Srbije i Misije privremene uprave Ujedinjenih nacija na Kosovu o uspostavljanju zajedničkog evropskog vazduhoplovnog područja (ECAA Sporazum)¹ čime je nastavljeno s ispunjavanjem obaveza u predmetnoj oblasti. Takođe, donijeti su i sledeći podzakonski akti: Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o kontinuiranoj plovidbenosti vazduhoplova i vazduhoplovnih proizvoda, djelova i uređaja i o odobravanju organizacija i osoblja koji obavljaju ove poslove („Sl. list CG“, broj 12/23); Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o zajedničkim zahtjevima za pružaoce usluga upravljanja vazdušnim saobraćajem i usluga u vazdušnoj plovidbi i drugih mrežnih funkcija upravljanja vazdušnim saobraćajem i nadzoru nad njima („Sl. list CG“, broj 24/23); Pravilnik o izmjenama i dopuni Pravilnika o načinu, pravilima i postupcima letenja vazduhoplova i operativnim uslugama u vazdušnom saobraćaju („Sl. list CG“, broj 24/23); Pravilnik o uslovima za sigurnu upotrebu sistema bespilotnih vazduhoplova („Sl. list CG“, broj 24/23); Pravilnik o novčanim kaznama i periodičnim kaznenim plaćanjima koje izriče Evropska komisija („Sl. list CG“, broj 36/23); Uredba o dopuni Uredbe o prestanku važenja pojedinih podzakonskih akata („Sl. list CG“, broj 50/23); Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o uslovima za upotrebu paraglajdera, dozvolama i organizacijama za osposobljavanje pilota paraglajdera („Sl. list CG“, broj 51/23); Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o certifikaciji plovidbenosti i ekološkoj certifikaciji vazduhoplova i vazduhoplovnih proizvoda, djelova i uređaja i za certifikaciju projektnih i proizvodnih organizacija („Sl. list CG“, broj 51/23). Takođe, Agencija za civilno vazduhoplovstvo je 18. V 2023, nakon višegodišnjeg rada i učešća velikog broja aktera, uključujući i regionalne vazduhoplovne stručnjake, sertifikovala Aerodrom Podgorica.

U **poglavlju 15 – Energetika** kada je u pitanju oblast energetske efikasnosti, donošenjem Pravilnika o označavanju energetske efikasnosti mašina za pranje posuđa („Sl. list CG“, broj 2/23); Pravilnika o tehničkim zahtjevima eko dizajna za rashladne uređaje („Sl. list CG“, broj 2/23); Pravilnika o tehničkim zahtjevima eko dizajna za mašine za pranje posuđa („Sl. list CG“, broj 2/23), nastavljeno je s ispunjavanjem obaveza iz trećeg završnog mjerila. Takođe, Vlada je 26. IV 2023. donijela Uredbu o izmjenama Uredbe o naknadi za podsticanje proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora i visokoeffikasne kogeneracije („Sl. list CG“, broj 51/23). Tržište dan - unaprijed je pokrenuto 26. IV 2023. čime je ispunjena jedna od ključnih preporuka Evropske komisije i trasiran put ka daljem razvoju crnogorskog tržišta električne energije i njegovoj integraciji u tržište Evropske unije i omogućeno da se električnom energijom u Crnoj Gori trguje u skladu sa najboljim evropskim praksama. Kada je u pitanju oblast nuklearna energija, nuklearna sigurnost i zaštita od jonizujućeg zračenja Vlada je 15. II 2023. usvojila Odgovore na pitanja strana ugovornica Konvencije o nuklearnoj

¹ Procedura objavljivanja Zakona u Službenom listu Crne Gore nije završena.

sigurnosti na Treći nacionalni izvještaj o implementaciji obaveza koje proističu iz Konvencije o nuklearnoj sigurnosti, koji su dostavljeni Sekretarijatu Međunarodne agencije za atomsku energiju. Crna Gora je pristupila platformi Evropske zajednice za ranu razmjenu informacija u slučaju radiološke opasnosti (ECURIE). U međuvremenu, Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma i Agencija za zaštitu životne sredine su pokrenuli novi projekat koji je odobrila Evropska komisija u okviru kojeg će Crnoj Gori biti isporučene tri dodatne stanice za državnu mrežu stanica GDR za mjerenje ekvivalenta gama zračenja u vazduhu, kako bi pogustili mrežu.

U okviru **poglavlja 16 – Porezi**, u kontekstu prvog završnog mjerila u ovom poglavlju, Skupština je 28. II 2023. donijela Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o akcizama („Sl. list CG”, broj 27/23), kojim je, u cilju usklađivanja ovog zakona sa Direktivom Savjeta 2011/64/EU o strukturi i stopama akcize koje se primjenjuju na prerađeni duvan, izvršeno postepeno povećanje visine specifične akcize na cigarete kao i zadržavanje iznosa proporcionalne na istom nivou.

U dijelu **poglavlja 17 – Ekonomska i monetarna unija**, Vlada je 20. I 2023. usvojila novi Program ekonomskih reformi 2023-2025, kojim se potvrđuje strateški cilj Crne Gore za naredni period, a to je osmišljavanje i implementacija digitalno zasnovanog, zelenijeg, snažnijeg i otpornijeg ekonomskog oporavka i rasta, kroz diversifikaciju ekonomije. Vlada je 8. VI 2023. utvrdila Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Centralnoj banci Crne Gore. Predloženim odredbama se postiže potpuno usklađivanje važećeg Zakona sa pravnom tekovinom EU, u skladu sa preporukama Evropske komisije, kao i usklađivanje sa preporukama MMF-a, datim tokom sprovođenja Misije za procjenu zaštitnih mehanizama CBCG.

U okviru **poglavlja 18 – Statistika**, u kontekstu prvog završnog mjerila u ovom poglavlju, Vlada je 16. I 2023. usvojila Godišnji plan zvanične statistike za 2023, dok je 9. II 2023. donijela Uredbu o utvrđivanju perioda sprovođenja Popisa stanovništva, domaćinstava i stanova i referentnog momenta popisa. Prema uredbi, Popis stanovništva, domaćinstava i stanova sprovede se u periodu od 1. do 15. XI 2023. Vlada je 13. IV 2023. usvojila Izvještaj o realizaciji Akcionog plana za sprovođenje Strategije razvoja zvanične statistike 2019-2023. za 2022. godinu i donijela Akcioni plan za 2023. Tokom 2022. realizovano je 25 (72%) od 35 planiranih aktivnosti, kontinuirano se radi na realizaciji pet (14%), dok pet (14%) aktivnosti nije realizovano, a odnose se na razvoj diseminacije i komunikacije podataka u skladu sa potrebama digitalnog društva, kao i rješavanje pitanja poslovnog prostora i povećanja broja zaposlenih. Akcioni plan za 2023. sadrži aktivnosti, indikatore rezultata, nadležne institucije, finansijska sredstva i izvore finansiranja. Vlada je 30. VI 2023. donijela Odluku o visini i rasporedu sredstava popisnim komisijama za finansiranje popisa stanovništva, domaćinstava i stanova u 2023. U skladu sa Zakonom, Odlukom se raspoređuje dio sredstava obezbijeđenih u budžetu koji se prenosi popisnim komisijama. Za ovu namjenu predviđeno je ukupno 3.207.279 eura.

Što se tiče **poglavlja 19 – Socijalna politika i zapošljavanje**, u okviru socijalnog dijaloga, predsjedavanje Socijalnim savjetom je, saglasno principu rotacije, preuzeo predstavnik reprezentativne organizacije sindikata. U januaru 2023. je započela implementacija ugovora tehničke podrške „Unaprijeđeno kreiranje politika zasnovano na dokazima, implementacija praksi i koordinacija u sektorima zapošljavanja, obrazovanja i socijalne politike i ojačani kapaciteti za učešće u ESF“. Opšti cilj projekta je jačanje kapaciteta korisničkih institucija za sprovođenje sektorskog pristupa i preuzimanje obaveza koje proizilaze iz procesa pristupanja EU u sektorima zapošljavanja i socijalne politike (PP2, PP19 i PP22) i trajće 24 mjeseca. Ministarstvo

ljudskih i manjinskih prava (MLJMP) je u martu 2023. u Bugarskoj potpisalo Memorandum o saradnji sa Komisijom za zaštitu od diskriminacije Republike Bugarske u oblasti zaštite od diskriminacije, što predstavlja potreban impuls razvoju saradnje dvije države u oblasti zaštite od diskriminacije, socijalne politike i zapošljavanja, kao i razmjene stručnog iskustva. Takođe, Vlada je 4. V 2023. donijela Akcioni plan za 2023. za implementaciju Strategije za unapređenje kvaliteta života LGBTI osoba u Crnoj Gori za period 2019 – 2023, kao i Izveštaj o realizaciji Akcionog plana za 2022, koji sadrže detaljan pregled i status realizacije planiranih aktivnosti. Takođe, 11. V 2023. donijet je Akcioni plan za sprovođenje Strategije manjinske politike 2019-2023 za 2023. U Skupštini je, u susret 8. aprilu – Međunarodnom danu Roma, održano prvo zasijedanje Romskog parlamenta.

U procesu kontinuirane implementacije Industrijske politike i monitoringa aktivnosti, Vlada je 30. marta 2023. usvojila Izveštaj o realizaciji Akcionog plana za sprovođenje Industrijske politike Crne Gore 2019-2023, za 2022, što je na liniji aktivnosti koje se tiču ispunjenja završnog mjerila u **poglavlju 20 – Preduzetništvo i industrijska politika**. Nadalje, Vlada je 26. IV 2023. utvrdila Predlog zakona o turizmu i ugostiteljstvu i isti se nalazi u skupštinskoj proceduri. Kada je u pitanju strateški okvir, Vlada je 30. VI 2023. donijela Strategiju razvoja mikro, malih i srednjih preduzeća 2023-2027 i Akcioni plan za sprovođenje Strategije razvoja mikro, malih i srednjih preduzeća 2023-2024, kao i Akcioni plan Strategije razvoja ženskog preduzetništva u Crnoj Gori 2021-2024, za 2023-2024. U dijelu kontinuirane implementacije Industrijske politike Crne Gore 2019-2023, što je u direktnoj vezi sa završnim mjerilom u poglavlju 20, Vlada je 22. VI 2023. donijela Akcioni plan za implementaciju Industrijske politike za 2023. godinu.

U dijelu **poglavlja 21 – Trans - evropske mreže**, u okviru programa Transportnih i trgovinskih olakšica na Zapadnom Balkanu, 13. II 2023. je zaključen Ugovor između Svjetske banke i Ministarstva finansija u ime Vlade, a čijom implementacijom će koordinirati Ministarstvo kapitalnih investicija kao glavna korisnička institucija. Ovim Ugovorom je između ostalog obuhvaćeno i ažuriranje Strategije razvoja saobraćaja Crne Gore i priprema Studije razvoja intermodalnosti u Crnoj Gori. Kroz ažuriranje Strategije biće obuhvaćeno i transponovanje Direktive 1315/2013 o uspostavljanju Transevropskih transportnih mreža. Početak ažuriranja pomenute Strategije se očekuje tokom druge polovine 2023. Takođe, u okviru inicijative za izmjenu Direktive o uspostavljanju Trans-evropske transportne mreže, prihvaćeni su predlozi Crne Gore, pa je 16. V 2023. u Budvi, tokom održavanja „*Connectivity Summita 2023*“, potpisivanjem Sporazuma na visokom nivou, dio indikativnog proširenja sveobuhvatne Trans-evropske transportne mreže na prostoru Zapadnog Balkana, postala pruga Podgorica-Nikšić-Čapljina i aerodrom Tivat.

U okviru **poglavlja 22 – Regionalna politika i koordinacija strukturnih instrumenata**, nakon što je 15. XII 2022. potpisan Finansijski sporazum za program IPA 2021 opredijeljeno je ukupno 33.517.352,94 eura, od čega je iznos EU sredstava 32.410.000,00 eura, dok je iznos nacionalnog kofinansiranja 1.107.352,94 eura i to u oblastima saobraćaja, životne sredine i poljoprivrede, uz dvije dodatne horizontalne akcije – Instrument za evropsku integraciju i Instrument za sprovođenje reformi. U toku prve polovine 2023. se intenzivno radilo na pripremi tehničke dokumentacije akcija koje su podržane kroz ovaj program. Dodatno, 6. VI 2023. potpisan je Finansijski sporazum za program IPA 2022 i kroz ovaj program EU je izdvojila 37,7 miliona eura za podršku daljim reformama javne uprave i aktivnostima integrisanog upravljanja granicom, zajedno sa horizontalnom akcijom Instrument za evropsku integraciju. Program uključuje dvije budžetske podrške koje će, u vidu tranši

– fiksne i varijabilne, za reformu javne uprave i integrirano upravljanje granicom, biti uplaćivane Crnoj Gori u skladu sa ispunjavanjem indikatora koji su definsani u predmetnom finansijskom sporazumu. Kroz program IPA 2023, EU je Crnoj Gori dodijelila 30 miliona eura direktne budžetske podrške za ublažavanje efekata aktuelne energetske krize, izazvane ratom u Ukrajini. S tim u vezi, Finansijski sporazum za program IPA 2023 je potpisan 27. II 2023, dok je prva tranša od 27 miliona eura uplaćena u državni budžet 23. III 2023. Tokom februara i marta 2023, održan je niz sastanaka s predstavnicima Delegacije EU i relevantnim resornim ministarstvima u cilju nastavka programiranja programa IPA 2024. Nakon usaglašavanja prioriteta i budžeta akcija, unaprijedene nacрте akcionih dokumenata smo dostavili Evropskoj komisiji početkom aprila 2023. Ukupan iznos nacрте programa je 34,3 miliona eura.

Kada je u pitanju **poglavlje 25 – Nauka i istraživanje**, Vlada je 6. VII 2023. usvojila Program za inovacije 2023-2027.

Kada je u pitanju **poglavlje 26 – Obrazovanje i kultura**, Vlada 26. IV 2023. usvojila Program zaštite i očuvanja kulturnih dobara za 2023.

U dijelu **pregovaračkog poglavlja 27 – Životna sredina i klimatske promjene**, Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma (MEPPU) je 6. IV 2023. donijelo Plan upravljanja za zaštićeno morsko područje Park prirode „Katič” i Plan za zaštićeno morsko područje Park prirode „Stari Ulcinj”. U vezi sa Parkom prirode „Ulcinjaska solana“, u periodu januar-jun 2023, Crna Gora je dostavila dva kvartalna izvještaja o nivou sprovođenja mjera za zaštitu Ulcinjske solane Evropskoj komisiji. U toku je formiranje upravljačke strukture za Ulcinjsku solanu kroz odabir optimalnog modela upravljanja, koje sprovodi Opština Ulcinj u saradnji s MEPPU. Po pitanju identifikacije potencijalnih područja Nature 2000 aktivnosti su nastavljene tokom 2023. podrškom kroz državni budžet za kartiranje kopnene i morske teritorije. Do početka maja obavljene su sve pripremne aktivnosti (obuke, poligonizacija, angažman stručnjaka i sl.) i otpočeo je terenski rad u kopnenom dijelu, dok su aktivnosti angažmana stručnjaka za kartiranje morske teritorije u toku. U dijelu upravljanja otpadom, u okviru projekta „Upravljanje industrijskim otpadom i čišćenje” i radova na remedijaciji zemljišta Brodogradilište Bijela, tokom aprila 2023. kroz dvije pošiljke izvezeno je oko 15.250t kontaminiranog zemljišta u Belgiju. Na osnovu Zakona o hemikalijama („Sl. list CG”, broj 51/17) 15. V 2023. donijet je Pravilnik o izmjeni Pravilnika o bližem sadržaju prethodnog obavještanja za izvoz hemikalija („Sl. list CG”, broj 50/23) kojim su prenijete izmjene Aneksa I regulative (EU) br. 649/2012 o izvozu i uvozu opasnih hemikalija Crna Gora je pristupila NDC partnerstvu 4. IV 2023. NDC partnerstvo je globalna koalicija zemalja i institucija koje rade zajedno na pokretanju klimatskih promjena kroz održivi razvoj. Nadalje, Predlog zakona o upravljanju otpadom je na usaglašavanju sa Evropskom komisijom (EK). U okviru projekta IPA 2016 „*Podrška implementaciji i monitoringu upravljanja vodama u Crnoj Gori*“, za primjenu Nitratne direktive 91/676/EEZ određene su ranjive zone osjetljive na nitrata iz poljoprivrednih izvora, urađen je Akcioni program sa mjerama za zaštitu voda od zagađenja iz poljoprivrednih izvora. U oblasti upravljanja hemikalijama, Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o biocidnim proizvodima je dobio saglasnost EK i materijal se priprema za slanje Vladi, na utvrđivanje. Izrađen je informativni materijal (brošure i flajeri) u saradnji sa Evropskom agencijom za hemikalije (ECHA) i Univerzitetom Crne Gore, isti je dostupan korisnicima u elektronskom obliku <https://epa.org.me/help-desk/>. U oblasti klimatskih promjena, pripremljen je nacrt novog Zakona o zaštiti od negativnih uticaja klimatskih promjena koji će omogućiti dalje usklađivanje s pravnom tekovinom

EU, posebno funkcionisanju sistema trgovanja emisijama (EU ETS), u skladu sa EU ETS Direktivom 2003/87/EZ i njenim izmjenama, kao i monitoringu i izvještavanju, akreditaciji i verifikaciji, registru Unije, besplatnoj dodjeli i aukciji.

Kada je u pitanju **poglavje 28 - Zaštita potrošača i zdravlja** u dijelu javnog zdravlja, na osnovu Zakona o medicinski potpomognutoj oplodnji, donijeti su sledeći podzakonski akti: Pravilnik o sadržini pisane saglasnosti i opoziva saglasnosti za davanje polnih ćelija, polnih tkiva i embriona („Sl. list CG”, broj 2/23); Pravilnik o sadržini i obrascu pisane saglasnosti i opoziva saglasnosti za skladištenje neupotrijebljenih polnih ćelija, polnih tkiva i embriona („Sl. list CG”, broj 2/23); Pravilnik o načinu i uslovima za procjenu podobnosti i odabir davaoca polnih ćelija, polnih tkiva i embriona i vrsti laboratorijskih testiranja („Sl. list CG”, broj 5/23); Pravilnik o bližim uslovima za uvoz polnih tkiva, polnih ćelija i embriona („Sl. list CG”, broj 5/23). Kada je u pitanju oblast prenosive bolesti, krv, tkiva i ćelije donijet je Program obaveznih imunizacija stanovništva protiv određenih zaraznih bolesti na teritoriji Crne Gore za 2023. („Sl. list CG”, broj 18/23), kao i Pravilnik o uslovima i načinu sprovođenja obavezne imunoprofilakse i hemioprofilakse protiv određenih zaraznih bolesti („Sl. list CG”, br. 36/20, 35/22 od 4. IV 2022, 15/23, 22/23). Kada je u pitanju prevencija zloupotrebe droga, zdravstvena neravnopravnost u februaru 2023. formirana je radna grupa u cilju izrade Akcionog plana 2023-2025. za sprovođenje Nacionalne strategije rodne ravnopravnosti 2021- 2025. Takođe, Vlada je 26. IV 2023. utvrdila Predlog zakona o turizmu i ugostiteljstvu, kojim je prenijeta Direktiva 2015/2302 o putovanju u paket aranžmanima i povezanim putnim aranžmanima čime je nastavljeno s ispunjavanjem obaveza iz prvog završnog mjerila. Nadalje, kada je u pitanju oblast javnog zdravlja Vlada je 18. V 2023. usvojila Program kontrole upotrebe duvanskih proizvoda u Crnoj Gori 2023-2025 sa Akcionim planom 2023-2025.

U okviru **poglavlja 29 – Carinska unija**, Vlada je 24. II 2023. donijela Uredbu o bližem načinu sprovođenja carinskih postupaka i carinskih formalnosti („Sl. list CG”, broj 26/23), kojom se detaljnije uređuju odredbe Carinskog zakona i u najvećoj mjeri je usaglašena s odredbama Delegirane regulative br. 2015/2446 i Sprovedbene regulative br. 2015/2447/EU. Nadalje, Vlada je 18. V 2023. donijela Odluku o obrazovanju Savjeta za trgovinske olakšice, koji će biti zadužen za planiranje i koordinaciju reformi iz oblasti trgovinskih olakšica, kao i praćenje primjene Sporazuma o trgovinskim olakšicama STO, CEFTA Dodatnog protokola 5 i drugih bilateralnih i multilateralnih sporazuma iz ove oblasti. U konačnom, projekti za unapređenje carinskog sistema se sprovode planiranom dinamikom.

U okviru **poglavlja 30 – Vanjski odnosi**, u kontekstu obaveza iz Sporazuma o olakšicama u trgovini (TFA), Vlada je, uz podršku Međunarodne finansijske korporacije (IFC), izradila Mapu puta za razvoj i implementaciju nacionalnog jedinstvenog šaltera u Crnoj Gori. Crna Gora je od januara 2023. preuzela predsjedavanje CEFTA-om. Takođe, Vlada je donijela Odluku o obrazovanju Savjeta za trgovinske olakšice. Vlada je 20. IV 2023. donijela Odluku o utvrđivanju Nacionalne kontrolne liste robe dvostruke namjene („Sl. list CG”, broj 53/23), u koju je prenijeta Delegirane regulative 2023/996 o listi robe dvostruke namjene. Takođe, 20. IV 2023. Vlada je donijela Odluku o izmjenama odluke o kontrolnoj listi za izvoz i uvoz robe („Sl. list CG”, broj 55/23). U odnosu na revizioni proces Regionalne konvencije o Pan-Euro-Mediterranskim preferencijalnim pravilima porijekla, Crna Gora je na 14. sastanku Zajedničkog komiteta konvencije održanom 14. VI 2023. podržala usvajanje revidiranog teksta PEM Konvencije, a u cilju njegovog konačnog usvajanja

U okviru **poglavlja 31 – Vanjska, bezbjednosna i odbrambena politika**, Crna Gora je nastavila sa potpunim usaglašavanjem s odlukama Savjeta Evropske unije u oblasti zajedničke bezbjednosne politike. S tim u vezi, Vlada je 12. I 2023. donijela Odluku o uvođenju međunarodnih restriktivnih mjera utvrđenih odlukama Savjeta Evropske unije 2019/1894/ZVBP, 2020/275/ ZVBP, 2020/1657/ZVBP, 2021/1966/ZVBP i 2022/2186/ZVBP s obzirom na neovlašćene aktivnosti bušenja koje Turska sprovodi u istočnom Sredozemlju („Sl. list CG“, broj 13/23); zatim 20. I 2023. Odluku o uvođenju međunarodnih restriktivnih mjera utvrđenih odlukama Savjeta Evropske unije zbog sajber napada koji predstavljaju prijetnju Evropskoj uniji i njenim državama članicama (2019/797/ZVBP, 2020/651/ZVBP, 2020/1127/ZVBP, 2020/1537/ZVBP, 2020/1748/ZVBP, 2021/796/ZVBP i 2022/754/ZVBP) („Sl. list CG“, broj 16/23). Vlada je takođe 9. II 2023. donijela Odluku o uvođenju međunarodnih restriktivnih mjera utvrđenih odlukama Savjeta Evropske unije u odnosu na djelovanja koja podrivaju ili ugrožavaju teritorijalni integritet, suverenitet i nezavisnost Ukrajine („Sl. list CG“, broj 31/23), a 15. II 2023. Odluku o uvođenju međunarodnih restriktivnih mjera utvrđenih odlukama Savjeta Evropske unije u vezi sa situacijom u Bjelorusiji i umiješanost Bjelorusije u rusku agresiju na Ukrajinu („Sl. list CG“, broj 31/23).

U okviru **poglavlja 32 – Finansijski nadzor**, Vlada je 15. II 2023. donijela Odluku o izmjenama i dopunama Odluke o obrazovanju Koordinacionog tijela za praćenje i upravljanje politikom prevencije i borbe protiv nepravilnosti u cilju zaštite finansijskih interesa Evropske unije (AFCOS mreže). Takođe, Skupština je 28. II 2023. donijela Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, kojim se uvodi koncept tj. novo poglavlje Finansijska podrška i sopstvena sredstva Evropske unije, samostalno upravljanje IPA sredstvima, zaštita finansijskih interesa, definisanje pojma sistema zaštite, pojma AFCOS kancelarije, kao i pojma OLAF kancelarije. U martu 2023. započeo je četvrti krug lokalizovanog Programa obuke za unutrašnjeg revizora u javnom sektoru za 25 kandidata, što je na liniji obaveza predviđenih drugim završnim mjerilom. U dijelu zaštite finansijskih interesa EU, u cilju unapređenja administrativnih kapaciteta Crne Gore i znanja IPA službenika u oblasti upravljanja nepravilnostima, AFCOS kancelarija je održala pet seminara/obuka na temu upravljanja i kontrole nepravilnosti i prevara kada je u pitanju realizacija projekata finansiranih iz IPA fondova, što će uticati i na napredak u poglavlju 32. U skladu sa potpisanim sporazumima nastavljena je saradnja i razmjena informacija sa ECB, EC DG/ECFIN, kao i drugim međunarodnim institucijama po pitanju zaštite eura od falsifikovanja.

U okviru **poglavlja 33 – Finansijske i budžetske odredbe**, Skupština je 28. II 2023. donijela Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, kojim je definisano poglavlje koje se odnosi na Sopstvena sredstva Evropske unije. Navedenim odredbama stvara se zakonski osnov za uplatu sredstava koja se godišnjim zakonom o budžetu planiraju i uplaćuju u budžet Evropske unije, u skladu sa propisima Evropske unije o sistemu sopstvenih sredstava. Pored toga, u martu 2023. je pripremljen Nacrt Priručnika za upravljanje sopstvenim sredstvima Evropske unije u Crnoj Gori, koji sadrži pregled svih obaveza, procedura, odgovornih institucija, pregled aktuelne regulative EU i forme izvještaja koji se šalju Evropskoj komisiji tokom postupka izvještavanja. Nadalje, u maju mjesecu upravni odbor Projekta „Unapređenje sistema sopstvenih sredstava EU u Crnoj Gori“ usvojio je finalni izvještaj, nakon čega je održana završna konferencija kojoj je uz prisustvo Delegacije EU u CG i relevantnih institucija predstavljen napredak na uspostavljanju sistema sopstvenih sredstava EU u Crnoj Gori.

1.1.2. Pregovori u pregovaračkim poglavljima 23 i 24

U oblasti vladavine prava, Vlada je 26. IV 2023. donijela Odluku o obrazovanju Savjeta za vladavinu prava, s ciljem njenog usklađivanja s krovnom Odlukom o uspostavljanju strukture za pregovore o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji („Sl. list CG“, broj 112/22), kao i novonastalim okolnostima i potrebama pregovaračkog procesa. Savjet ima za cilj praćenje realizacije obaveza iz poglavlja 23 – Pravosuđe i temeljna prava i poglavlja 24 – Pravda, sloboda i bezbjednost, u cilju ispunjenja privremenih mjerila u ovim poglavljima, na najvišem nivou odlučivanja.

Pravosuđe i borba protiv korupcije i organizovanog kriminala, suzbijanje ilegalnih migracija

U oblasti pravosuđa, Vlada je 20. I 2023. utvrdila Predlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o Državnom tužilaštvu. Važećim zakonskim rješenjem, vršilac dužnosti određuje se na period od šest mjeseci, a u slučaju da u roku od šest mjeseci ne bude izabran vrhovni državni tužilac, isto lice može još šest mjeseci obavljati funkciju vršioca dužnosti. Vlada je 7. III 2023. usvojila Informaciju o potrebi rješavanja pitanja bezbjednosti u sudstvu i Državnom tužilaštvu koja adresira pitanje bezbjednosti zaposlenih u pravosudnom sistemu i korisnika pravosudnih usluga kao neophodan uslov za obezbjeđenje nezavisnosti, efikasnosti i dostupnosti pravosuđa i u okviru koje je preporučena priprema Analize postojećeg stanja bezbjednosti objekata sudstva i Državnog tužilaštva, sa preporukama za rješavanje pitanja vršenja poslova obezbjeđenja u pravosudnim objektima. Vlada je 1. juna 2023. utvrdila Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Sudskom savjetu i sudijama, jedan od ključnih zakona u oblasti pravosuđa, čijim se izmjenama pristupilo u cilju jačanja nezavisnosti, odgovornosti i efikasnosti sudstva, u smislu prevazilaženja problema koji su se pojavili u njegovoj praktičnoj primjeni i ispunjavanja preporuka Evropske komisije. Istog dana, Vlada je utvrdila Predlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o Centru za obuku u sudstvu i državnom tužilaštvu i Predlog zakona o izmjenama Zakona o sudovima, radi usklađivanja sa Predlogom zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Sudskom savjetu i sudijama i izmjenama Zakona o teritorijalnoj organizaciji Crne Gore iz 2022.

Što se tiče imenovanja u oblasti pravosuđa, Skupština je 27. II 2023, na osnovu Amandmana IV stav 2 na Ustav Crne Gore, u prvom glasanju **donijela odluku o izboru troje sudija Ustavnog suda** dok je Sudski savjet je u aprilu 2023. izabrao **predsjednika Privrednog suda Crne Gore**. Kada je u pitanju izbor tužilaca, na konferenciji državnih tužilaca 28. II 2023. izabrana je **nova članica Tužilačkog savjeta iz reda državnih tužilaca**.

U oblasti borbe protiv korupcije, na preventivnom planu, Vlada je 7. III 2023, po dobijanju pozitivne ocjene od strane EK, utvrdila Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o slobodnom pristupu informacijama i isti uputila u skupštinsku proceduru. Izmjene i dopune ovog zakona bi trebalo da doprinesu djelotvornijem ostvarivanju prava na slobodan pristup informacijama te stvaranju neophodnih mehanizama kako bi svi identifikovani problemi u primjeni ovoga zakona bili prevaziđeni. Agencija za sprječavanje korupcije je 17. III 2023. usvojila inovirani Akcioni Plan za sprovođenje Strateškog plana ASK (2022-2024). Na VIII plenarnom zasijedanju Mreže evropskih tijela za integritet i zviždače (NEIWA) koje se 23. III 2023. održalo u Rimu, Crna Gora je postala punopravna članica ove organizacije u kojoj je do tada imala status posmatrača. Na represivnom planu, Vlada je 20. I 2023. usvojila Usmenu informaciju o mjerama na zaustavljanju nelegalne eksploatacije šljunka i zaštite vodoizvorišta Bolje sestre kada je u raspravi naglašeno da Vlada pruža čvrstu

podršku svim institucijama sistema, uključujući i Državnom tužilaštvu, da nastave beskompromisnu borbu protiv svih nelegalnih aktivnosti u riječnim koritima. U vezi s tim, Vlada je 15. II 2023. usvojila i Kvartalni izvještaj o postignutim rezultatima u borbi protiv nelegalne eksploatacije šljunka i pijeska iz vodotoka, u kome se konstatuje da su, u izvještajnom periodu od 1. IX 2022. do 31. XII 2022. inspekcije Uprave za inspekcijske poslove, u saradnji s Upravom policije i Osnovnim državnim tužilaštvom, povećale broj inspekcijskih nadzora i kontrola na spornim područjima i u slučaju pronalaska neregularnosti pokrenule odgovarajuće postupke. Vlada je još u decembru 2022. utvrdila Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o oduzimanju imovinske koristi stečene kriminalnom djelatnošću, u vezi sa kojim je, po dostavljanju Skupštini, Odbor za politički sistem, pravosuđe i upravu formirao Radnu grupu koja je poslije niza sastanaka 28. II 2023. završila pretres na temu Predloga zakona i konstatovala da je potrebno nastaviti sa radom na daljem unapređenju teksta Predloga zakona. Radna grupa koja je formirana s ciljem izrade Smjernica za primjenu sporazuma o priznanju krivice je završila rad na Nacrtu smjernica za primjenu sporazuma o priznanju krivice i isti je poslat Evropskoj komisiji 18. IV 2023. Vlada je 8. VII 2023. utvrdila i Predlog zakona o potvrđivanju Međunarodnog sporazuma o razmjeni podataka u svrhe provjere izjava o imovini čiji je cilj sprječavanje korupcije uz pomoć direktne administrativne razmjene podataka koji se odnose na prijavljenu imovinu između Strana potpisnica Sporazuma.

U okviru rezultata ostvarenih u **borbi protiv visoke korupcije**, važno je istaći činjenicu da je Specijalno državno tužilaštvo nastavilo sa pokretanjem krivičnog postupaka protiv nosilaca važnih funkcija u državnim organima Crne Gore, pa je tako pokrenut krivični postupak protiv D.K. koji je, u vrijeme izvršenja krivičnog djela, koje mu se stavlja na teret, obavljao poslove načelnika Odjeljenja bezbjednosti policije u Centru bezbjednosti Podgorica kao i protiv D.Ž. koji je u vrijeme izvršenja krivičnog djela koje mu je stavljeno na teret, obavljao poslove starješine stanice za javni red i mir Centra bezbjednosti Podgorica.

Kada je u pitanju oblast **borbe protiv organizovanog kriminala**, Vlada je 2. II 2023. utvrdila amandmane na Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o oduzimanju imovinske koristi stečene kriminalnom djelatnošću, kojima se otvara mogućnost pokretanja postupka trajnog oduzimanja imovinske koristi u ranijoj fazi, nakon donošenja naredbe o sprovođenju istrage, kada postoji dovoljan stepen sumnje da je imovinska korist stečena kriminalnom djelatnošću, umjesto rješenja kojim je bilo predviđeno da se postupak pokreće nakon potvrđivanja optužnice.

U funkciji ostvarivanja bezbjednosti građana i nacionalne bezbjednosne politike, Vlada je 7. III 2023. donijela Strategiju razvoja Uprave policije za period 2023-2026. s Akcionim planom za 2023. Dokument ima za cilj da se izazovi, rizici i prijetnje pravovremeno predvide, kako bi se definisali dalji pravci djelovanja. Pored navedenog, nastavljeno je jačanje kapaciteta Uprave policije, s fokusom na organizaciju kriminalističke policije, u cilju pružanja veće podrške Specijalnom državnom tužilaštvu u borbi protiv organizovanog kriminala i korupcije. U pravcu nastavka reforme policijskog sistema te podmlađivanja i profesionalizacije policijskog sastava, Vlada je 15. II 2023. dala saglasnost Ministarstvu unutrašnjih poslova da donese odluku o pokretanju postupka za popunu radnih mjesta posredstvom javnog oglašavanja, predviđenih Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji.

U cilju poboljšanja položaja policijskih službenika koji su na prvoj liniji borbe protiv najkompleksnijih oblika organizovanog kriminala, Vlada je 20. I 2023. donijela Odluku o izmjeni Odluke o specijalnom dodatku kojom

se mijenja iznos specijalnog dodatka na osnovnu zaradu policijskim službenicima u Specijalnom odjeljenju sa 45% osnovne zarade na 60%.

Novi sporazum o statusu između Crne Gore i Evropske unije o operativnim aktivnostima koje sprovodi Evropska agencija za graničnu i obalsku stražu (Frontex) u Crnoj Gori potpisan je 16. V 2023. Sporazum omogućava organizovanje zajedničkih operacija i raspoređivanje timova Frontexa na bilo kojem graničnom prelazu i u području granice između graničnih prelaza, a ne samo na granici s EU, kako je to do sada bio slučaj.

U oblasti **pranja novca i finansiranja terorizma**, Vlada je 13. II 2023. utvrdila Predlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o igrama na sreću. Takođe, Vlada je 6. IV 2023. usvojila Izveštaj o realizaciji Akcionog plana za sprovođenje Strategije za prevenciju i suzbijanje terorizma, pranja novca i finansiranja terorizma za period 2022-2025, za 2022, u kojem je prepoznat napredak u jačanju pravnog okvira, unapređenje kadrovskih kapaciteta u organima nadležnim za suzbijanje terorizma i pranja novca te kadrovsko jačanje u oblasti praćenja sistema restriktivnih mjera. Takođe, na sjednici Biroa za operativnu koordinaciju od 26. I 2023. imenovan je novi nacionalni koordinator za suzbijanje nasilnog ekstremizma, terorizma, pranja novca i finansiranja terorizma. U periodu 6 - 17. III 2023. održana je i zvanična posjeta evaluatora Komiteta eksperata za evaluaciju mjera za borbu protiv pranja novca i finansiranja terorizma (MONEYVAL) Crnoj Gori, kojom prilikom su održani sastanci s predstavnicima nadležnih državnih organa koji čine sistem sprečavanja pranja novca i finansiranja terorizma.

U oblasti **borbe protiv trgovine ljudima**, Vlada je 13. IV 2023. donijela Akcionni plan za implementaciju Strategije za borbu protiv trgovine ljudima za period 2019 – 2024. za 2023. i usvojila Izveštaj o realizaciji Akcionog plana za 2022. Realizacija Akcionog plana za 2023. doprinijeće, između ostalog, jačanju multidisciplinarnog pristupa borbi protiv trgovine ljudima u otkrivanju i procesuiranju tih krivičnih djela, jačanju kapaciteta za identifikacije potencijalnih žrtava i žrtava trgovine ljudima, kao i obezbjeđivanju veće informisanosti cjelokupne javnosti i jačanju njihove otpornosti prema potencijalnim izazovima. U Izveštaju o realizaciji Akcionog plana za 2022. je istaknuto da je od 65 aktivnosti realizovano 36 (55%), 15 djelimično realizovano (23%), dok je nerealizovanih bilo 14 (22%). Nadalje, Vlada je 26. V 2023. usvojila Izveštaj o realizaciji preporuka Grupe eksperata Savjeta Evrope za borbu protiv trgovine ljudima (GRETA) u okviru III kruga evaluacije implementacije Konvencije Savjeta Evrope za borbu protiv trgovine ljudima u Crnoj Gori. Revidiran je i sastav Koordinacionog tijela za praćenje sprovođenja Protokola o postupanju organa, ustanova i organizacija sa djecom uključenom u život i rad na ulici.

Kada je riječ o **suzbijanju računarskog kriminala**, 8. V 2023. u Podgorici je otvoren prvi regionalni centar za obuku iz oblasti sajber bezbjednosti, s ciljem jačanja kapaciteta u borbi protiv sajber kriminala, kao i razvoja struktura za jačanje sajber otpornosti administracija Zapadnog Balkana. Dodatno, reorganizacijom Sektora za borbu protiv kriminala Uprave policije ojačani su kapaciteti za suzbijanje visokotehnološkog kriminala i kriminala omogućenog informacionim tehnologijama.

Na planu **bilansa rezultata**, bilježi se kontinuitet u dijelu procesuiranja i lišenja slobode visokorangiranih članova i pripadnika crnogorskih organizovanih kriminalnih grupa, a evidentan je i trend smanjenog broja događaja koji su posljedica sukoba organizovanih kriminalnih grupa. Značajno je lišenje slobode visokorangiranih članova organizovane kriminalne grupe „Kavač“ u Rusiji i na Kosovu, kao i dva lica od kojih

je jedan poznat kao „kralj kriptovaluta“. U oblasti **suzbijanja droga**, u saradnji s međunarodnim partnerima, sprovedene su značajne akcije u cilju suzbijanja struktura organizovanog kriminala koje se bave krijumčarenjem narkotika na međunarodnom nivou. O tome svjedoči i krivična prijava uz dvije dopune, po osnovu koje su procesuirana 22 lica, od kojih su dva lica označena kao pripadnici organizovane kriminalne grupe, a među procesuiranima je i sedam pripadnika policije, jedan pripadnik Agencije za nacionalnu bezbjednost i jedan javni funkcioner.

Temeljna prava

U oblasti temeljnih prava, Vlada je 20. I 2023. usvojila Nacionalni izvještaj o stanju ljudskih prava u Crnoj Gori u okviru četvrtog ciklusa Opšteg periodičnog pregleda Savjeta Ujedinjenih nacija za ljudska prava (UPR) koji se fokusira na pregled stanja ljudskih prava i napredak ostvaren u implementaciji preporuka dobijenih u okviru trećeg ciklusa UPR u 2017. koje je Vlada prihvatila da implementira u izvještajnom periodu 2018-2023. U okviru reforme zatvorskog sistema, Vlada je 26. I 2023. donijela Uredbu o izmjeni Uredbe o uslovima za sticanje zvanja i nivoima zvanja službenika Uprave za izvršenje krivičnih sankcija, kojom je regulisano povećanje zarada zaposlenim u Upravi za 20%, tako što je izvršeno zakonsko usklađivanje njihovih koeficijenata sa zaposlenima u javnom sektoru. Nadalje, Vlada je 22. VI 2023. usvojila Strategiju izvršenja krivičnih sankcija 2023-2026 sa Akcionim planom za implementaciju Strategije za 2023-2024, kojom su predviđene reformske aktivnosti u svim aspektima sistema izvršenja krivičnih sankcija - zakonodavni okvir, jačanje mehanizma za ostvarivanje i zaštitu ljudskih prava lica lišenih slobode, odnosno osuđenih lica, unapređenje sistema alternativnih sankcija i mjera, kao i smanjenje zatvorske populacije i poboljšanje uslova u zatvorima. U odnosu na prava Roma i Egipćana, Vlada je 30. III 2023. usvojila Izvještaj o realizaciji Akcionog plana za sprovođenje Strategije socijalne inkluzije Roma i Egipćana 2021-2025, za 2022, koji konstatuje da su, aktivnosti predviđene Akcionim planom za 2022, realizovane u procentu od 63,5%, da je djelimično realizovano 25% aktivnosti i da je 11,4% aktivnosti ostalo nerealizovano (realizacija preostalih aktivnosti je planirana u 2023). Vlada je 26. V 2023. donijela Odluku o obrazovanju Koordinacionog tijela za praćenje sprovođenja Deklaracije partnera Zapadnog Balkana o integraciji Roma/kinja u sklopu procesa proširenja Evropske unije, čiji su zadaci da prati i razmatra sprovođenje Deklaracije u oblasti obrazovanja i predlaže mjere i aktivnosti radi povećanja broja Roma i Egipćana na svim nivoima obrazovanja tj. u oblasti stanovanja, zdravlja, zapošljavanja, rješavanja pravnog statusa, kao i zaštite od diskriminacije. U odnosu na zaštitu prava lezbejki, homoseksualaca, biseksualaca, transrodnih, interseksualnih i queer (LGBTIQ) osoba, Vlada je 4. V 2023. donijela Akcioni plan za sprovođenje Strategije za unapređenje kvaliteta života LGBTI osoba u Crnoj Gori za period 2019-2023. za 2023. i usvojila Izvještaj o realizaciji Akcionog plana za 2022. Aktivnosti iz Akcionog plana su usmjerene na definisanju mjera za zaštitu ljudskih prava LGBTI osoba u Crnoj Gori dok se u Izvještaju konstatuje zadovoljavajući stepen realizacije. U oblasti manjinskih prava, Vlada je 13. IV 2023. usvojila Izvještaj o realizaciji Akcionog plana Strategije manjinske politike 2019-2023. za 2021/2022. u kojem je konstatovano da je većina aktivnosti predviđenih akcionim planom realizovana ili da je njihova realizacija u toku, dok je 11. V 2023. usvojila Akcioni plan Strategije manjinske politike 2019/2023. za 2023. kojim su definisane relevantne aktivnosti, indikatori rezultata, nadležne institucije, predviđeni rokovi za realizaciju aktivnosti i finansijsku konstrukciju za realizaciju ovog strateškog dokumenta. U odnosu na procesna prava, Vlada je 8. VI 2023. utvrdila Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći kojim se nastoje prevazići problemi koji se ogledaju u nemogućnosti ostvarivanja prava na

besplatnu pravnu pomoć, a ujedno i prava na pristup sudu, žrtvama torture, djeci kao žrtvama krivičnih djela protiv polnih sloboda i djeci koja su pokrenula postupak za zaštitu prava djeteta odnosno tužbu za vršenje roditeljskog prava. Istog dana, Vlada je utvrdila i Predlog zakona o izmjenama i dopunama Krivičnog zakonika Crne Gore, čijim izmjenama se ostvaruje usaglašavanje sa konvencijama Savjeta Evrope i Ujedinjenih nacija, pravnim standardima Evropskog suda za ljudska prava i drugim međunarodnim dokumentima. Povodom završetka programa ekonomskog državljanstva 31. XII 2022, Vlada je 20. I 2023. usvojila Informaciju o aktivnostima realizacije Posebnog programa ulaganja od posebnog značaja za privredni i ekonomski interes Crne Gore. Uslijed velikog broja započetih postupaka po ovom programu, Vlada je zadužila ministarstva ekonomskog razvoja i turizma, pravde, finansija, unutrašnjih poslova, Agenciju za investicije Crne Gore i Zaštitnika imovinsko-pravnih interesa Crne Gore da formiraju Operativni tim koji će definisati pravni okvir koji će dati smjernice za dalje postupanje prema započetim projektima, što je 11. V 2023. rezultiralo donošenjem rješenja Vlade o formiranju Koordinacionog tijela za praćenje realizacije Posebnog programa ulaganja od posebnog značaja za privredni i ekonomski interes Crne Gore.

U dijelu unapređenja slobode izražavanja, shodno podacima iz četvrtog Izveštaja Komisije za praćenje postupanja nadležnih organa u istragama slučajeva prijetnji i nasilja nad novinarima, ubistava novinara i napada na imovinu medija od 16. I 2023. za period 23. VI - 5. XII 2022, ovo tijelo je u navedenom periodu sačinilo 10 izvještaja među kojima je i djelimični izvještaj o radu policije i tužilaštva u predmetu ubistva Duška Jovanovića. Ovo je prvi put, od kada je Komisija oformljena, da je usvojen (djelimični) izvještaj o ovom slučaju. Vlada je 18. V 2023. donijela Odluku o izmjeni Odluke o obrazovanju Komisije za praćenje postupanja nadležnih organa u istragama slučajeva prijetnji i nasilja nad novinarima, ubistava novinara i napada na imovinu medija, kojom je dala saglasnost da se produži mandat Komisije za još dvije godine, dok je 12. VII 2023. usvojila i peti Izveštaj o radu Komisije za praćenje postupanja nadležnih organa u istragama slučajeva prijetnji i nasilja nad novinarima, ubistava novinara i napada na imovinu medija za period od 5. XII 2022. do 23. VI 2023. koji sadrži izvještaje o napadima na novinare i njihovu imovinu, analizu tabela podataka o slučajevima napada na novinare i medije koju je Komisiji dostavilo Tužilaštvo (sa podacima zaključno sa 31. XII 2022) i preporuke za postupanje nadležnih organa i institucija u ovim slučajevima. Nadalje, s ciljem podrške štampanim medijima, Vlada je 11. V 2023. usvojila Informaciju o potrebi podrške štampanim medijima radi cjelovitog informisanja zaposlenih u javnim ustanovama, ostvarivanje medijskog pluralizma i promocije profesionalnog i slobodnog novinarstva kojom je dogovoreno da se po pet primjeraka sva tri dnevna lista dostavljaju radnim danima osnovnim i srednjim školama.

2. Politički dijalog Crne Gore s Evropskom unijom

Tokom izvještajnog perioda, predsjednik Crne Gore **Milo Đukanović** ostvario je radnu posjetu Republici Mađarskoj, 12. I 2023, tokom koje se sastao s predsjednicom Republike Mađarske Katalin Novak (*Katalin Novák*). Đukanović je učestvovao na 59. Minhenskoj bezbjednosnoj konferenciji 17-19. II 2023. na poziv predsjedavajućeg Kristofa Hojzgena (*Christoph Heusgen*), tokom koje je imao bilateralne susrete s predsjednicom Vlade Republike Estonije Kajom Kalas (*Kaja Kallas*), predsjednicom Republike Slovenije Natašom Pirc Musar, predsjednikom Vlade Republike Hrvatske Andrejom Plenkovićem, predsjednicom Republike Moldavije Majom Sandu i izaslanikom Ujedinjenog Kraljevstva za Zapadni Balkan Stjuartom Pičom (*Stuart Peach*). U ovom periodu, ostvarena je i zvanična posjeta Republici Bugarskoj 20. II 2023. na poziv

predsjednika te države Rumena Radeva. Novoizabrani predsjednik Crne Gore **Jakov Milatović**, nakon inauguracije, prvu zvaničnu posjetu je ostvario posjetom Briselu, institucijama EU i sastancima sa visokim predstavnikom za vanjsku i bezbjednosnu politiku EU **Žozepom Boreljem** i evropskim komesarom za susjedstvo i pregovore o proširenju **Oliverom Varhelijem**, 30. V 2023, nakon čega je učestvovao na Samitu Zajedničke političke zajednice (EPC) koji je održan 1. VI 2023. u Kišinjevu.

Predsjednica Skupštine Crne Gore **Danijela Đurović** je održala sastanak s potpredsjednicom Vlade i ministarkom vanjskih poslova Republike Slovenije Tanjom Fajon 14. I 2023. u Podgorici, sastanke s specijalnim izaslanikom Savezne Republike Njemačke za Zapadni Balkan Manuelom Zaracinom (*Manuel Sarrazin*) 18. I 2023. i 21. II 2023. u Podgorici, kao i susret sa članovima Parlamentarne grupe za saradnju Bundestaga sa zemljama Jugoistočne Evrope Josipom Juratovićem, Tomasom Hakerom (*Thomas Hacker*) i Borisom Mijatovićem 16. II 2023. u Podgorici. Bilježi se i susret s predsjednikom Nacionalnog savjeta Republike Austrije Wolfgangom Sobotkom (*Wolfgang Sobotka*), 23. II 2023. u Beču. Sadržajne diplomatske aktivnosti predsjednice Skupštine obilježile su i drugi kvartal 2023. Naime, predsjednica Skupštine Đurović je učestvovala na Konferenciji predsjednika parlamenata EU, koja je održana u Pragu 23-25. IV 2023, tokom koje se sastala s predsjednikom Parlamenta Gruzije Šalvom Papuašvilijem, predsjednicom Doma predstavnika Češke Republike Marketom Pekarovom Adamovom, potpredsjednicom Narodne skupštine Republike Francuske Valeri Rabo i predsjednikom Odbora za evropska pitanja Senata Republike Francuske Žan Fransoa Rapanom. Sastanak s predsjednikom Velike narodne skupštine Republike Turske Mustafom Šentopom, održan je 4. V 2023. tokom učešće na 61. sesiji Parlamentarne skupštine Crnomorske ekonomske saradnje (PABSEC) u Ankari. Dalje, tokom maja predsjednica Parlamenta se susrela s predsjednikom Nacionalnog savjeta Republike Austrije Wolfgangom Sobotkom, 9. V 2023. u Podgorici, a potom se bilježi boravak u zvaničnoj posjeti Sjedinjenim Američkim Državama, 9-13. V 2023, tokom koje je održan niz bilateralnih susreta, te potom i zvanična posjeta Republici Bugarskoj, 15-16. V 2023, tokom koje su održani sastanci s predsjednikom Republike Bugarske Ruménom Radevim i predsjednikom Narodne Skupštine Republike Bugarske Rosenom Željazkovim. Tokom boravka u Sofiji predsjednica je učestvovala na forumu „EU u susret Balkanu: 50 godina proširenja“. Od 17-19. V 2023. održana je plenarna sjednica Parlamentarne skupštine Procesu saradnje u Jugoistočnoj Evropi (SEECP), na kojoj je domaćin bila Skupština Crne Gore. Đurović je učestvovala na konferenciji „Uloga nacionalnih parlamenata u promovisanju bezbjednosti i stabilnosti kroz zelenu ekonomiju, povezanost i održivi razvoj“, koju su organizovali Parlamentarna skupština OEBS-a i Narodna skupština Republike Azerbejdžan, 22. V 2023. u Bakuu, a tokom boravka u zvaničnoj posjeti Republici Azerbejdžan, 22-24. V 2023. održani su sastanci s predsjednikom Republike Azerbejdžan Ilhamom Alijevom, predsjednicom Narodne skupštine Azerbejdžana Sahibom Gafarovom i predsjednikom Vlade Republike Azerbejdžan Alijem Asadovim. Tokom juna mjeseca predsjednica Skupštine je učestvovala na sastanku predsjednika parlamenata država članica NATO-a (1-3. VI 2023. u Viljnusu), na samitu „Žene politički lideri“ (7-8. VI 2023. u Briselu), na 16. konferenciji predsjednika parlamenata malih država Evrope (18-20. VI 2023. u Luksemburgu), a 21. VI 2023. je održan sastanak s predsjednikom Predstavničkog doma Velikog Vojvodstva Luksemburg Fernandom Etgenom, u Podgorici.

Predsjednik Vlade Crne Gore **Dritan Abazović** je, tokom izvještajnog perioda, učestvovao na 53. zasjedanju Svjetskog ekonomskog foruma, pod nazivom „Saradnja u fragmentiranom svijetu“, koji je održan u Davosu, 17-19. I 2023. Predsjednik Vlade učestvovao je na II Skoplje ekonomskom forumu koji je održan 1. III 2023.

u organizaciji Delfi ekonomskog foruma i Helenske poslovne asocijacije iz Republike Sjeverne Makedonije, a koji je bio posvećen ključnim izazovima vezanim za identifikaciju pravaca političkog djelovanja usmjerenih na kreiranje konkurentnih i inkluzivnih ekonomija u Jugoistočnoj Evropi. Premijer je učestvovao na sastanku ministara vanjskih poslova zemalja Zapadnog Balkana, koji je održan 3. IV 2023. u Rimu, gdje je imao izlaganje na sesijama „Evropski integracioni proces Zapadnog Balkana: put naprijed“ i „EU – Zapadni Balkan: zajedničko osnaživanje saradnje“. Na marginama sastanka, Abazović se susreo s potpredsjednikom Vlade i ministrom vanjskih poslova Republike Italije Antoniom Tajanijem. Abazović je učestvovao na sastanku ministara vanjskih poslova država članica NATO-a koji je 4. IV 2023. održan u Briselu, dok je 19. IV upriličen sastanak s ministrom vanjskih poslova Kraljevine Švedske Tobiasom Bilstrom, koji je, u svojstvu predsjedavajućeg Savjeta Evropske unije, boravio u Crnoj Gori. Premijer Abazović je 16-17. V 2023. učestvovao na Četvrtom samitu Savjeta Evrope, koji je održan u Reykjaviku, dok je zabilježeno učešće na zasebnim sastancima ministara vanjskih i ministara evropskih poslova zemalja učesnica Procesu saradnje u Jugoistočnoj Evropi (SEECP), koji su 5. V 2023. održani u Budvi. Konačno, premijer se 27. VI u Podgorici sastao s specijalnim izaslanikom SR Njemačke za Zapadni Balkan Manuelom Saracinom.

3. Osvrt na Deklaraciju sa preporukama Parlamentarnog odbora za stabilizaciju i pridruživanje

Imajući u vidu činjenicu da je posljednji sastanak Parlamentarnog odbora za stabilizaciju i pridruživanje, održan još 2. XII 2021, te da su zaključci iz usvojene Deklaracije sa preporukama ovog tijela mahom zastarjeli, u dogovoru sa Službom Odbora za evropske integracije Skupštine Crne Gore, nije dat poseban pregled realizovane aktivnosti iz oblasti koje su predmet interesovanja poslanika dva parlamenta i usvojene Deklaracije, već je posebno sadržajan i informativan pregled realizovanih aktivnosti dat u okviru oblasti 1.1.2. Pregovori u pregovaračkim poglavljima 23 i 24, kao tema koje su od posebne važnosti za dalju dinamiku procesa pregovora s Evropskom unijom.

ZAKLJUČAK

U prvoj polovini 2023. nastavljene su aktivnosti na realizaciji obaveza koje proističu iz pregovora o članstvu Crne Gore u Evropskoj uniji i generalno iz procesa evropske integracije.

Praksa održavanja redovnih sastanaka tijela predviđenih Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju je nastavljena i u ovom dijelu godine, održavanjem sastanka Odbora za stabilizaciju i pridruživanje 25. I 2023. u Briselu, te sastanaka Pododbora za pravdu, slobodu i bezbjednost, 22-23. III 2023, Pododobra za unutrašnje tržište i konkurenciju, 20. VI 2023. i Pododbora za saobraćaj, energetiku, životnu sredinu, klimatske promjene i regionalni razvoj 21. i 22. VI 2023. u Podgorici. Dodatno, Ministarstvo evropskih poslova je podržalo organizacioni i finansijski održavanje sastanka Zajedničkog konsultativnog odbora 2. III 2023. u Podgorici.

U prvoj polovini godine Vlada je usvojila novi Program ekonomskih reformi 2023-2025. (20. I 2023), Program pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji 2023-2024. (7. III 2023), kao i I prilog Izvještaju Evropske komisije o Crnoj Gori 2023. (13. IV 2023) koji se odnosi na period 6. VI 2022 - 31. III 2023, dok je II prilog Izvještaju Evropske komisije o Crnoj Gori 2023. koji se odnosi na period 1. IV – 15. VI 2023. usvojen 22. VI 2023.

U izvještajnom periodu, Vlada je donijela odluke o obrazovanju pregovaračkih radnih grupa za pripremu i vođenje pregovora Crne Gore sa Evropskom unijom u oblasti pravne tekovine Evropske unije koja se odnosi na sljedeća pregovaračka poglavlja: 3 – Pravo osnivanja preduzeća i sloboda pružanja usluga, 4 – Sloboda kretanja kapitala, 9 – Finansijske usluge, 10 – Informatičko društvo i mediji, 11 – Poljoprivreda i ruralni razvoj, 13 – Ribarstvo, 14 – Saobraćajna politika, 15 – Energetika, 16 – Porezi, 17 – Ekonomska i monetarna unija, 18 – Statistika, 21 – Trans-evropske mreže, 25 – Nauka i istraživanje, 26 – Obrazovanje i kultura, 27 – Životna sredina i klimatske promjene, 29 – Carinska unija i 30 – Vanjski odnosi, 31 – Vanjska, bezbjednosna i odbrambena politika, 32 – Finansijski nadzor i 33 – Finansijske i budžetske odredbe. Dodatno Vlada je donijela Odluku o obrazovanju Savjeta za vladavinu prava, koji ima za cilj praćenje realizacije obaveza iz poglavlja 23 – Pravosuđe i temeljna prava i poglavlja 24 – Pravda, sloboda i bezbjednost, u cilju ispunjenja privremenih mjerila u ovim poglavljima, na najvišem nivou odlučivanja.

Takođe, Crna Gora je nastavila trend stoprocentnog usklađivanja sa Zajedničkom vanjskom i bezbjednosnom politikom EU, naročito u pogledu usklađivanja sa odlukama EU koje se tiču rata u Ukrajini.